

cyra

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

Jawne

JAWNE

POUFNE

Egz. Nr 1

Tylko dla nauczycieli akademickich

Ppłk dr Krzysztof CZAJKA

ĆWICZENIE WPROWADZAJĄCE Nr 111

ZWIĄZEK TAKTYCZNY
I ODDZIAŁ W OPERACJI I WALCE

Materiały dydaktyczne do zajęć ze Wsparcia Ogniewego

56550

WARSZAWA

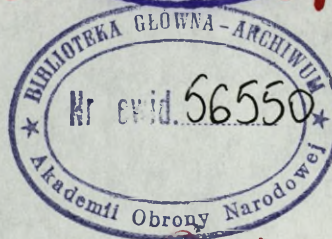
1995

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY WRiA

/-/ płk dr hab. Czesław JARECKI

JAWNE

~~POUFNE~~

Egz. nr 1

Archiwum

Tylko dla nauczycieli
akademickich

*Przeklasifikowane
na "JAWNE" 8.04.2003r.
m. S. S. S.*

Ppłk dr Krzysztof CZAJKA

ĆWICZENIE WPROWADZAJĄCE Nr 111

Temat: "ZWIĄZEK TAKTYCZNY I ODDZIAŁ W OPERACJI I WALCE"

Materiały dydaktyczne do zajęć ze wsparcia ogniowego (T. 237, 264)

Układ.

1. Opracowanie metodyczne do T. 237.
2. Opracowanie metodyczne do T. 264.
3. Sytuacja artylerii 4 DZ o 20.00 4.01 (nr 1).
4. Wstępne zarządzenie bojowe szefa WRiA 2 K (nr 1).
5. Zarządzenie bojowe szefa WRiA 2 K.
6. Sytuacja artylerii 4 DZ o 12.00 6.01.
7. Materiały pomocnicze dla studentów do ćwiczenia wprowadzającego nr 111 ze wsparcia ogniowego.

OPRACOWANIE METODYCZNE

I. T.237 "WSPARCIE OGNIOWE DYWIZJI W OBRONIE"

II. CEL: Zapoznać studentów z:

- ideą funkcjonowania OKWO dywizji i jego rolę w procesie wypracowania koncepcji wsparcia ogniowego dywizji w obronie;
- metodą i treścią pracy szefa artylerii dywizji podczas przygotowania danych do podjęcia decyzji przez dowódcę dywizji.

III. METODA: Zajęcie grupowe w sali.

IV. CZAS: 2 x 45 min.

V. ZAGADNIENIA, PODZIAŁ CZASU

1. Organizacja zajęcia - 5'/ 5'
2. Idea funkcjonowania OKWO dywizji - 10'/15'
3. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii w obronie
dywizji - 55'/70'
4. Złożenie meldunku propozycji przez szefa artylerii
dywizji - 10'/80'
5. Omówienie zajęcia - 10'/90'

VI. WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE

1. Podstawę przygotowania się studentów do zajęć stanowią: założenie taktyczne nr 1 z załącznikami nr 5 i 6 oraz zestaw materiałów szkoleniowych ze wsparcia ogniowego do T. 237.

2. Na 3-4 dni przed zajęciami nakazać studentom pobrać zestaw materiałów szkoleniowych do T. 237 (numer biblioteczny^{PT 486/F}) oraz przeprowadzić konsultację, w czasie której:

a) polecić studentom:

- przestudiować: podręcznik "WRiA w operacji i walce" rozdział 3; założenie taktyczne nr 1 z załącznikami 5 i 6; zestaw materiałów szkoleniowych do T. 237;
- nanieść na mapy ugrupowanie bojowe artylerii dywizyjnej i rubieże ogniowe OPpanc;

- być w gotowości do zaprezentowania problemów rozwiązywanych przez szefa artylerii dywizji w procesie przygotowania danych do decyzji dowódcy dywizji oraz złożenia meldunku propozycji.

b) zapoznać studentów ze stawianymi wymaganiami - referowanie poszczególnych zagadnień z wykorzystaniem mapy i w niezbędnym zakresie z osobistych notatników. Niedopuszczalne jest odczytywanie treści zawartych w zestawie materiałów szkoleniowych.

3. Zajęcie prowadzić przestrzegając następujących zasad:

- rozpatrywanie każdego problemu poprzedzić teoretycznym wprowadzeniem dotyczącym rozwiązywanej problematyki;

- rozpatrywane problemy traktować oddzielnie i wyznaczać do ich przedstawienia kolejnych studentów;

- wyjaśniać stwierdzone wątpliwości.

VII. PRZEBIEG ZAJĘCIA

1. Organizacja zajęcia

a) podać temat i cel zajęcia;

b) sprawdzić znajomość danych o położeniu artylerii 4 DZ o 20.00 4.01 oraz treści wstępnego zarządzenia szefa WRiA 2K.

2. Idea funkcjonowania OKWO dywizji

Wprowadzenie

Funkcjonowanie OKWO dywizji jest próbą rozwiązania ważnego problemu w planistycznej i realizatorskiej działalności dowódcy i sztabu w zakresie koordynacji wsparcia ogniowego. Wypada podkreślić, że jest to problem który oczekuje teoretycznego rozpracowania i praktycznej weryfikacji.

Rozpatrywane problemy:

a) konieczność koordynacji wsparcia ogniowego w obronie dywizji;

b) skład i zadania OKWO.

3. Wypracowanie koncepcji użycia artylerii w obronie dywizji

Wprowadzenie

W procesie podejmowania decyzji przez dowódcę dywizji, ważną rolę odgrywają propozycje użycia artylerii, bowiem artyleria dywizyjna jest jedynym etatowym środkiem wsparcia ogólnego i znaczącym w bezpośrednim wsparciu walczących wojsk.

Szef artylerii dywizji, przygotowując propozycje użycia artylerii, korzysta ze źródeł informacji przedstawionym Panom oficerom w zestawie materiałów do dzisiejszych zajęć. Omówiona jest tam również kolejność i sposób rozwiązywania poszczególnych problemów. Trzeba zaznaczyć, że jest to jeden z możliwych wariantów jaki może być wypracowany w zaistniałej sytuacji taktycznej.

Rozpatrywane problemy

- a) źródła informacji stanowiące podstawę do pracy szefa artylerii 4 DZ;
- b) skład bojowy i podział artylerii;
- c) ugrupowanie bojowe artylerii;
- d) podział amunicji;
- e) zwalczanie artylerii przeciwnika;
- f) zadania ogniowe artylerii w poszczególnych okresach wsparcia ogniowego;
- g) sposób wykorzystania OPpanc.

4. Złożenie meldunku propozycji przez szefa artylerii dwizji

Wprowadzenie

Czas operacyjny - 23.55 4.01. Znajdujemy się na SD 4 DZ. Szef artylerii dywizji składa meldunek propozycji użycia artylerii.

Wyznaczony student, w roli szefa artylerii 4 DZ, przedstawia propozycje rozwiązań w formie meldunku.

5. Omówienie zajęcia

- a) podać stopień osiągnięcia celu zajęcia i przygotowania się studentów;
- b) omówić główne niedociągnięcia, wskazać na potrzebę dogłębnego przestudiowania i zrozumienia prezentowanych treści w materiałach szkoleniowych;
- c) udzielić odpowiedzi na ewentualne pytania studentów.

I. T.264. "WSPARCIE OGNIOWE WOJSK PODCZAS WYKONANIA KONTR-
ATAKU I PRZECIWUDERZENIA"

II. CEL:

- Zapoznać studentów z metodą i treścią pracy szefa artylerii dywizji podczas wykonania kontrataku.
- Zasygnalizować o specyfice pracy szefa artylerii brygady (szefa WRiA Korpusu) - w porównaniu ze sposobem postępowania szefa artylerii dywizji podczas wykonania kontrataku (przeciwuderzenia).

III. METODA: Zajęcie grupowe w sali.

IV. CZAS: 2 x 45 min.

V. ZAGADNIENIA / PODZIAŁ CZASU

1. Organizacja zajęcia - 5 '/5'
2. Udział artylerii dywizyjnej w stworzeniu dogodnych warunków do wykonania kontrataku drugim rzutem dywizji - 20'/25'
3. Organizacja ogniowego rażenia przeciwnika podczas wykonania kontrataku przez 43 BPanc - 55'/80'
4. Omówienie zajęcia - 10'/90'

VI. WSKAZÓWKI ORGANIZACYJNO-METODYCZNE

1. Na 3-4 dni przed zajęciami przeprowadzić ze studentami konsultację w czasie której:

a) polecić studentom:

- przestudiować: rozdział 3 podręcznika "WRiA w operacji i walce"; założenie taktyczne nr 2 z załącznikiem nr 1; zestaw materiałów szkoleniowych do T.264; (P7486/F)
- być w gotowości do zaprezentowania problemów rozwiązywanych przez szefa artylerii dywizji podczas wykonywania kontrataku.

b) Zapoznać studentów ze stawianymi wymaganiami - referowanie poszczególnych zagadnień z wykorzystaniem mapy i w niezbędnym zakresie z osobistych notatek. Niedopuszczalne jest odczytywanie treści zawartych w zestawie materiałów szkoleniowych.

2. Zajęcie prowadzić przestrzegając następujących zasad:

- rozpatrzenie każdego problemu poprzedzić teoretycznym wprowadzeniem dotyczącym rozwiązywanej problematyki;

- rozpatrywane problemy traktować oddzielnie i wyznaczać do ich przedstawienia kolejnych studentów;

- wyjaśniać stwierdzone wątpliwości.

VII. PRZEBIEG ZAJĘCIA

1. Organizacja zajęcia

a) podać temat i cel zajęcia;

b) sprawdzić znajomość sytuacji artylerii 4 DZ o 12.00 6.01.

2. Udział artylerii dywizyjnej w stworzeniu dogodnych warunków do wykonania kontrataku drugim rzutem dywizji

Wprowadzenie

W stworzeniu dogodnych warunków do wykonania kontrataku ważną rolę spełnia artyleria. Wykonuje ona zadania wsparcia ogólnego i bezpośredniego. Artyleria wsparcia ogólnego jest predysponowana do zwalczania środków wsparcia ogniowego przeciwnika, odwodów jak i dezorganizacji jego systemu dowodzenia. Częściowo uczestniczy również w powstrzymywaniu nacierających pododdziałów czołgów i BWP. To ostatnie zadanie jest domeną artylerii wsparcia bezpośredniego.

Panowie oficerowie! Obecnie omówimy zadania jakie stoją (w tym zakresie) przed artylerią dywizyjną w zaistniałej sytuacji taktycznej.

Rozpatrywane problemy:

a) możliwości i sposoby użycia 2 BA i 2/4 pa;

b) możliwości i sposób wykorzystania OPpanc dywizji.

3. Organizacja ogniowego rażenia przeciwnika podczas natarcia 43 BPanc.

Wprowadzenie

Rażenie ogniowe przeciwnika w czasie wykonania kontrataku odbywa się wg zasad obowiązujących w natarciu, tyle że przy angażowaniu mniejszej liczby środków wsparcia ogniowego. Część artylerii dywizji zobligowana jest do wykonania zadań na korzyść broniących się oddziałów (pododdziałów) w pozostałym pasie obrony związku taktycznego.

Organizując wsparcie ogniowe kontrataku, wykonywanego przez 43 BPanc, bazuje się na ustaleniach poczynionych na etapie planowania obrony. Obecnie, dokonuje się niezbędnych korekt w zakresie ilości i rodzaju wykonywanych zadań ogniowych jak i możliwości zaangażowania planowanych uprzednio środków wsparcia ogniowego.

Rozpatrywane problemy:

- a) określenie posiadanych możliwości ogniowych;
- b) określenie zakresu zadań na ogniowe przygotowanie kontrataku;
- c) określenie czasu trwania ogniowego przygotowania kontrataku i dokonanie podziału zadań ogniowych;
- d) organizacja ogniowego wsparcia kontrataku.

4. Omówienie zajęcia

- a) podać stopień osiągnięcia celu zajęcia i przygotowania się studentów;
- b) wykazać stwierdzone luki w wiedzy studentów i podać sposób i termin ich usunięcia;
- c) udzielić odpowiedzi na ewentualne pytania studentów.

SYTUACJA ARTYLERII 4 DZ

o 20.00 4.01

I

1. Artyleria 4 DZ zajęła wyznaczony rejon ześrodkowania dywizji. Posiada pełne zapasy ruchome amunicji. Położenie artylerii - mapa "Plan obrony 4 DZ w dniu 6.01"

2. Stan zasadniczego sprzętu 4 DZ:

Rodzaj sprzętu	Oddział	4pa	4pappanc	Artyleria		
				41 BZ	42 BZ	43 BPanc
Artyleria do ognia pośredniego	82 mm M	-	-	10	11	5
	120 mm M	-	-	12	11	6
	122 mm HS	18	-	17	17	18
	BM - 21	17	-	-	-	-
Artyleria ppanc	85 mm A	-	34	11	12	11
	9P133	-	-	6	5	6
	9P135	-	-	8	7	4

3. Artyleria haubiczna dysponuje amunicją o wzmocnionej sile rażenia, natomiast moździerz 120 mm amunicją odłamkowo - burzącą z dodatkowym napędem rakietowym OF - NMR (D = 3 - 8,1 km).

4. Podstawowe wyposażenie 2 BA: 152 mm AHS "DANA" - 18, 152 mm HA - 51.

II

Praca do wykonania:

Dokonać oceny sytuacji artylerii 4 DZ, przygotować propozycje jej użycia do podjęcia decyzji przez dowódcę dywizji.

OPRACOWAŁ

pplk dr Krzysztof CZAJKA

SZEF ARTYLERII 4 DZ

WSTĘPNE ZARZĄDZENIE SZEFA WRiA 2 K nr 3

SD - PARYSÓW (6044), 19.30 4.01. Mapa 1:100 000, wydanie 1975 r.

1. 2 pr jest w gotowości do wykonania uderzeń do: brplot na kierunku przelotu lotnictwa, SD szczebla operacyjnego i śmigłowców bojowych na lądowiskach.

2. Od 20.00 4.01 przydziela się dywizji 2 BA w rejonie: (wył) SUFCZYN, (wył.) PILAWA, POSCHŁA (6040). Dowódca brygady zamelduje się po zadanie na SD 4 DZ o 20.00 4.01.

3. Przydział amunicji artyleryjskiej na 6.01:

- moździerze i artyleria lufowa - 2.0 jo;
- artyleria raketowa - 1,66 jo i dwie salwy amunicji minowej;
- artyleria przeciwpancerna - 1,8 jo;
- nadajniki zakłócające jednorazowego użytku (NZJU) - 9 kpl.

SZEF WRiA 2 K

.....

(stopień, imię i nazwisko)

OPRACOWAŁ

ppłk dr Krzysztof CZAJKA

SZEF ARTYLERII 4 DZ

ZARZĄDZENIE SZEFA WRiA 2 K nr 4

SD - PARYSÓW (6044), 1.30 5.01. Mapa 1:100 000, wydanie 1975 r.

1. W pasie obrony 4 DZ 2 pr jest w gotowości do zwalczania:
 - w ogniowym wzbronieniu podejścia i rozwinięcia wojsk przeciwnika: dwóch brplot 23 paplot - cele nr 6520-21 i WSD 2 A - cel nr 2560;
 - w ogniowym odparciu ataku: dwóch bs 1/23 pr - cele nr 2630-31 i eskadry 23 pśb - cel nr 2350.
2. W planowaniu ognia artylerii dywizji uwzględnić:
 - wyznaczenie do walki z artylerią przeciwnika przynajmniej dwóch dywizjonów artylerii;
 - osłonę ogniem styku z 7 BZ nie mniej niż jednym dywizjonem;
 - działanie pododdziałów wędrownych.
3. Gotowość do otwarcia ognia przez artylerię 4 DZ - 17.00 5.01.
4. Meldunki składać:
 - terminowe: z 18.00 do 20.00;
 - doraźne: o gotowości systemu ognia, rozpoczęciu ataku przez przeciwnika, zmianie SO (położeniu) 2 BA.
5. Sygnały dowodzenia - jak dotychczas.

SZEF WRiA 2 K

.....
(stopień, imię i nazwisko)

OPRACOWAŁ

ppłk dr Krzysztof CZAJKA

SYTUACJA ARTYLERII 4 DZ

o 12.00 6.01

I

1. Artyleria dywizyjna wspiera walkę pierwszorzutowych oddziałów dywizji:

a) 2 BA z 2/4 pa trzema dywizjonami (2,3,4/2 BA) rozmieszczona w rejonie głównych SO, zaś dwoma (1/2 BA, 2/4 pa) wykonuje manewr w rejon zapasowych SO.

Stan zasadniczego sprzętu i amunicji: 1/2 BA - 17 AHS 152 mm, 1,0 jo; 2 i 3/2 BA - po 16 HA 152 mm i 1,0 jo; 4/2 BA - 17 HA 152 mm, 0,9 jo oraz trzy komplety NZUJ; 2/4 pa - 16 wyrzutni BM-21, 1,0 jo amunicji odłamkowo - burzącej i dwie salwy bateryjne amunicji minowej.

b) OPpanc dywizji w zasadniczym rejonie rozmieszczenia. Nie brał udziału w walce. W wyniku uderzenia lotnictwa przeciwnika zniszczeniu uległy dwie armaty z ciągnikami oraz trzy wozy amunicyjne.

2. Artyleria poszczególnych brygad znajduje się w położeniu:

a) 41 das rozmieszczony w rejonie głównych SO. Posiada 11 HS 122 mm i 1,2 jo. OPpanc brygady rozwinięty na rubieży ogniowej: TUREK (9352), WIŚNIEW (9249), pogłębia obronę 410 bcz. Dywizjon posiada 5 wyrzutni ppk i 10 armat 85 mm oraz około 1,2 jo.

Artyleria batalionowa w ugrupowaniu bojowym batalionów. Brygada posiada 10 moździerzy 120 mm, 9 moździerzy 82 mm, 4 wyrzutnie ppk i około 1,0 jo.

b) 4 pa (bez 2 da) i 42 das z rejonów głównych SO wspierają walkę pierwszorzutowych batalionów. Dywizjony straciły po jednej haubicy i posiadają po 1,1 jo.

OPpanc brygady w rejonie rozmieszczenia. Posiada 11 armat 85 mm, 4 wyrzutnie ppk oraz 1,2 jo.

Artyleria batalionowa w ugrupowaniu batalionów. Brygada posiada po 10 moździerzy 120 mm i 82 mm, 5 wyrzutni ppk. Pododdziały pierwszorzutowych pododdziałów zużyły średnio 50% wyznaczonych limitów amunicji.

c) 43 das wspiera 434 bzmot w walce z taktycznym desantem powietrznym. Nie poniósł strat w sprzęcie. Zużył 0,3 jo.

OPpanc brygady w rejonie rozmieszczenia. Posiada 10 armat 85 mm, 5 wyrzutni ppk oraz 1,3 jo.

Artyleria batalionowa w ugrupowaniu batalionów. Nie poniosła strat w sprzęcie. Posiada pełne zapasy ruchome amunicji. Artyleria 434 bzmot zużyła w walce 0,4 jo amunicji moździerzowej i 0,3 jo przeciwpancernej.

Szczegółowe położenie artylerii 4 DZ - mapa "Położenie wojsk o 12.00 6.01 z elementami decyzji dowódcy 4 DZ".

II

Praca do wykonania.

Dokonać oceny sytuacji artylerii 4 DZ, przygotować propozycje jej użycia w procesie podejmowania decyzji przez dowódcę dywizji.

OPRACOWAŁ

ppłk dr Krzysztof CZAJKA

Wydrukowano w 8 egz.

Egz. nr1-8 Bibl. Gł. DZN

Wyk. ppłk CZAJKA

Druk AON nr pf 678/WW

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

pf 486/F

ZATWIERDZAM
SZEFA KATEDRY WRiA

/-/ płk dr hab. Czesław JARECKI

POUFNE

Egz.nr

Dla studentów
i nauczycieli akademickich

Ppłk dr Krzysztof CZAJKA

**MATERIAŁY POMOCNICZE DLA STUDENTÓW DO ĆWICZENIA
WPROWADZAJĄCEGO nr 111 ZE WSPARCIA OGNIOWEGO**

1943

1943
1943
1943

1943
1943

1943
1943

1943
1943

1943
1943
1943
1943

1943
1943

Zajęcie 10

T. 237 "WSPARCIE OGNIOWE DYWIZJI W OBRONIE"

W obronie dywizji wykorzystywane są różnorodne środki wsparcia ogniowego. Aby ich działanie było efektywne niezbędna jest koordynacja ich użycia. Zadanie to spoczywa na sztabie dywizji i szefostwach poszczególnych rodzajów wojsk.

Praktyka prowadzonych ćwiczeń oraz analiza struktur organów dowodzenia związków taktycznych armii zachodnich wykazuje potrzebę funkcjonowania wyspecjalizowanego ośrodka, w którym następuje planowanie wsparcia ogniowego, a następnie kierowanie ogniem poszczególnych środków rażenia.

Zmierzając do perspektywnego funkcjonowania w strukturze dywizji takiego wyspecjalizowanego, wyposażonego w odpowiednie kompetencje i uprawnienia etatowego ośrodka, jako rozwiązanie doraźne, proponuje się istnienie nieetatowego Ośrodka Koordynacji Wsparcia Ogniowego (OKWO). Jego skład: szef artylerii dywizji (szef zespołu), dowódca GDL, oficer operacyjny, oficer rozpoznawczy, szef saperów, szef OPL oraz szef obrony przeciwchemicznej.

Wymieniony zespół oficerów, pracujący okresowo na PD szefa artylerii dywizji, kierując się otrzymanym zadaniem oraz zamiarem dowódcy dywizji, dokonuje podziału obiektów (stref odpowiedzialności) między posiadane środki rażenia, rozwiązuje podstawowe problemy współdziałania oraz określa zagadnienia do szczegółowego rozwiązania przez poszczególnych szefów rodzajów wojsk. Na tej podstawie szefowie rodzajów wojsk przystępują do wypracowania koncepcji użycia posiadanych środków rażenia (przygotowania meldunków propozycji), a następnie po ich zatwierdzeniu przez dowódcę dywizji - planowania działań bojowych.

*

Artyleria jest zasadniczym środkiem wsparcia ogniowego oddziałów i pododdziałów ogólnowojskowych w walce. Rolę artylerii w obronie dywizji wyznaczają jej właściwości taktyczno-techniczne, a głównie możliwość oddziaływania na przeciwnika na znacznych odległościach od przedniego skraju. Właśnie ta cecha, niezwykle pożądana w aspekcie

potrzeb rozszerzenia pola walki - w głąb ugrupowania bojowego przeciwnika, czyni artylerię uniwersalnym środkiem wsparcia ogniowego. Dzięki temu artyleria może wykonywać zarówno zadania wsparcia ogólnego jak i bezpośredniego.

Aby artyleria mogła swe zadania wykonywać efektywnie i w pełni wykorzystać posiadane własności taktyczno-techniczne, jej działanie powinno być właściwie zaplanowane i zorganizowane. Zależy to zarówno od dowódcy i sztabu dywizji, jak i szefostwa artylerii.

W procesie planowania wsparcia ogniowego artylerii można wyszczególnić dwa etapy:

- pierwszy - dotyczy wypracowania koncepcji użycia artylerii i stanowi udział szefostwa artylerii w procesie podejmowania decyzji przez dowódcę dywizji. Etap ten można nazwać planowaniem ogólnym.

- drugi - bazując na podjętej decyzji przez dowódcę dywizji, stanowi podstawę do planowania bezpośredniego użycia artylerii, a następnie postawienia zadań podległym oddziałom i pododdziałom artylerii.

W niniejszym materiale (do tematu 237) zostanie zaprezentowana metoda i treść pracy szefostwa artylerii dywizji podczas wypracowywania koncepcji wsparcia ogniowego, natomiast planowanie bezpośrednie wsparcia ogniowego artylerii 4 DZ jest treścią tematu 279/1.

1. Źródła informacji stanowiące podstawę do wypracowania koncepcji wsparcia ogniowego przez artylerię 4 DZ

Podstawę do opracowania koncepcji użycia artylerii 4 DZ stanowią następujące źródła informacji:

- a) sytuacja artyleryjska (na podstawie meldunków podwładnych);
- b) wstępne zarządzenie szefa WRiA 2 K (wpłynęło do 20.00 4.01);
- c) zadanie dywizji (zapoznanie z zadaniem do 20.00 4.01);
- d) zamiar dowódcy dywizji (ogłoszony do 22.30 4.01);
- e) wytyczne dowódcy dywizji w zakresie przygotowania danych przez szefa artylerii do podjęcia decyzji (wydane o 22.40 4.11);
- f) ustalenia Ośrodka Koordynacji Wsparcia Ogniowego (23.00-23.15.4.01).

Z przeprowadzonej kalkulacji pracy sztabu 4 DZ wynika, że szef artylerii dywizji melduje w czasie 15 minut od 23.55 4.01 do 0.10 5.01, a zatem na przygotowanie meldunku propozycji dysponuje czasem - około 4 godzin.

2. Zakres problematyki rozpatrywanej przez szefa artylerii 4 DZ podczas przygotowania meldunku - propozycji

Szef artylerii dywizji w zależności od sytuacji (wytycznych dowódcy dywizji) może składać pełny meldunek - propozycji, względnie zawierający wybrane problemy lub bezpośrednio udzielać odpowiedzi na pytania dowódcy dywizji.

W warunkach prowadzonego ćwiczenia, szef artylerii dywizji zobowiązany jest udzielić odpowiedzi na następujące problemy:

1. skład bojowy i podział artylerii dywizji;
2. zadania ogniowe artylerii dywizyjnej w poszczególnych okresach wsparcia ogniowego i rejonu SO;
3. skład i sposób użycia OPpanc;
4. podział amunicji artyleryjskiej.

3. Opracowanie koncepcji użycia artylerii 4 DZ

3.1. Zadania wsparcia ogniowego realizowane środkami przełożonego na korzyść dywizji

Dane te zawiera wstępne zarządzenie szefa WRiA 2 K. Wynika z niego, że 2 pr. jest w gotowości do wykonania uderzeń rakietami kasetowymi do brplot, SD szczebla operacyjnego i śmigłowców bojowych na lądowiskach.

3.2. Skład bojowy i podział artylerii

4 DZ przydzielona została 2 BA. Skład bojowy artylerii dywizji przedstawia tabela 1.

Uwzględniając wnioski z oceny przeciwnika, zamiar dowódcy dywizji oraz potrzeby wzmocnienia brygad pierwszego rzutu, podział artylerii może być następujący:

SKŁAD BOJOWY ARTYLERII 4 DZ

Wyszczególnienie		Rodzaj sprzętu							Razem	
		82 M	120 M	122 HS	152 HA	152 AHS	BM-21	dz/poc.	-JOŚO/JPO	
Wielkość jo		120	80	60	60	60	120			
Współ- czynnik	Kdz.	0,3	0,65	0,8	1,0	0,85	0,45			
	Kpoc.	0,2	0,75	0,7	1,0	1,0	0,55			
Artyleria organiczna	4 pa	-	-	18	-	-	17	35		
	Art. 41BZ	10	12	17	-	-	-	39		
	Art. 42 BZ	11	11	17	-	-	-	39		
	Art. 43 BPanc	5	6	18	-	-	-	29		
Razem	dział/JOŚO	26/8	29/19	70/56	-	-	17/8	142	91	
	poc./JPO	7200/1440	4800/3600	11520/8064	-	-	3600/1980	27.120	15.084	
Artyleria przydzielona	2 BA	-	-	-	51	18	-			
	Razem	-	-	-	51/51	18/13	-	69	64	
	poc./JPO	-	-	-	6480/6480	2160/2160	-	8640	8640	
Razem	dział/JOŚO	26/8	29/19	70/56	51/51	18/13	17/8	213	155	
	poc./JPO	7200/1440	4800/3600	11520/8064	6480/6480	2160/2160	3600/1980	35.760	23.724	

- a) w dyspozycji dowódcy dywizji posiadać:
- OPpanc w składzie 4 pappanc;
 - 2 BA z 2/4pa jako artylerię wsparcia ogólnego;
- b) artyleria brygad pierwszego rzutu.

Specyfika ugrupowania bojowego dywizji wymaga wzmocnienia artylerią 42 BZ, gdyż działa na oddzielnym kierunku, poza zasięgiem artylerii wsparcia ogólnego dywizji. W tej sytuacji, na artylerii 42 BZ spoczywa obowiązek realizacji zadań wsparcia bezpośredniego i ogólnego. Aby to było realne, celowe jest przydzielenie brygadzie 4 pa (bez 2 da).

41 BZ może organizować obronę bez przydziału artylerii, natomiast winna być wzmocniona ogniem artylerii dywizyjnej w zasadniczym okresie wsparcia ogniowego tj., w ogniowym odparciu ataku.

- c) zmiany w podporządkowaniu artylerii w toku walki.

Podczas wykonywania kontrataku 43 BPanc, wymagane jest wzmocnienie artylerią. Może to być przydział 4/2 BA.

3.3. Ugrupowanie bojowe artylerii

Po dokonaniu podziału artylerii, szef artylerii dywizji w uzgodnieniu z wydziałem operacyjnym dokonuje wyboru rejonów SO dla artylerii wsparcia ogólnego. W tym względzie kieruje się warunkami terenowymi i odpowiednimi normami taktycznymi. Rejony SO dla artylerii brygadowej określają szefowie artylerii brygad.

Uwzględniając wyżej wymienione uwagi, skład artylerii dywizyjnej oraz warunki terenowe, szef artylerii dywizji może zaproponować dla niej następujące rejony SO:

- główne: OSEŃCZYŻNA (9840), WOLA POLSKA (9244), wył. LUDWI-NÓW (9242);
- zapasowe nr 1: CYGANKA PN (8834), NIEDZIAŁKA STR (8640), ARY-NÓW (8636);
- zapasowe nr 2: OLSZEWICE (8454), wył. CEGŁÓW (8050), PEŁ-CZANKA (8250);
- zapasowe nr 3: TERESŁAW (8030), JÓZEFÓW (7832), CZARNÓWKA (7828).

W zaistniałej sytuacji niecelowe jest wysuwanie części artylerii wsparcia ogólnego na TSO - zwiększyłyby to wprawdzie zasięg oddziaływania artylerii o 2-3 km, ale z uwagi

na konieczność wykonywania manewru, artyleria ta nie wzięłaby udziału w początkowej fazie ogniowego odparcia ataku, tj. w sytuacji gdy ogień artylerii powinien być najsilniejszy.

Kolejnym problemem jaki powinien być rozpatrzony w szefostwie artylerii dywizji jest wyznaczenie pododdziałów wędrownych artylerii i wybór dla nich SD. Należy przewidywać wyznaczenie 2-3 plutonów wędrownych artylerii ze składu 43 das, a rejonu SO wybrać w rejonach obrony 41 i 42 BZ. Zagadnienie to będzie szczegółowo rozpatrywane w czasie planowania użycia artylerii.

3.4. Podział amunicji

Amunicję artyleryjską dzieli się między artylerię wsparcia ogólnego (dywizyjną) i artylerię brygad oraz dla artylerii wsparcia ogólnego - na zadania (okresy) wsparcia ogniowego. Pierwszy z wymienionych podziałów wpływa na możliwości ogniowe oddziałów artylerii i artylerii brygad, drugi natomiast jest pomocny w procesie planowania ognia artylerii.

4 DZ otrzymała na dzień walki 2,0 jo amunicji moździerzowej i artyleryjskiej, 1,66 jo amunicji odłamkowo-burzącej i 2 salwy amunicji minowej dla artylerii raketowej oraz 9 kompletów nadajników zakłócających jednorazowego użytku (do 152 mm HA lub AHS).

Uwzględniając potrzebę pozostawienia w rezerwie dowódcy dywizji około 10% amunicji, pozostaje do wykorzystania ok. 1,8 jo amunicji moździerzowej i artyleryjskiej oraz 1,33 jo amunicji raketowej. Kierując się zamiarem dowódcy dywizji, podział amunicji może być następujący:

42 BZ - 1,8 jo amunicji moździerzowej i haubicznej;

41 BZ - 1,8 jo amunicji moździerzowej i haubicznej, z tym że należy przewidzieć udział 41 das i jednej baterii moździerzy ze zużyciem 0,4 jo w kontrataku dywizyjnym;

43 BPanc - 1,8 jo amunicji moździerzowej i haubicznej, z czego 0,1 jo amunicji haubicznej przeznaczają się na działanie pododdziałów wędrownych według planu dywizji;

2 BA z 2/4 pa - 1,8 jo amunicji dla artylerii lufowej; 1,44 jo amunicji odłamkowo-burzącej i 2 salwy amunicji minowej dla artylerii raketowej. Z tego, dwa dywizjony (3

i 4 da) wykonują zadania wzmocnienia ogniem 41 BZ w ogniowym odparciu ataku według decyzji dowódcy brygady. Zużycie amunicji - 0,4 jo na dywizjon.

Następnie dokonuje się orientacyjnego podziału zużycia amunicji dla artylerii wsparcia ogólnego na poszczególne okresy wsparcia ogniowego. Możliwy wariant podziału przedstawia tabela 2.

Tabela 2

Okres wsparcia	Art. gwintow.	Art. raketowa		NZJU
		salwy O-F	salwy KPPanc.	
Ogniowe wzbronienie podejścia i rozwinięcia	0,5	1/3	2/3	2
Ogniowe odparcie ataku	0,7	1 2/3	1	4
Ogniowe wsparcie broniących się wojsk w głębi (w tym na wykonanie kontrataku)	0,6 (0,4)	2 2/3 (2/3)	1/3 (-)	2
Rezerwa	0,2	1/3	-	1

3.5. Zadania ogniowe artylerii

Zgodnie z obowiązującym modelem wsparcia ogniowego, planowanie wsparcia ogólnego leży w kompetencjach szefa artylerii dywizji, natomiast wsparcia bezpośredniego - w gestii szefów artylerii brygad. W związku z powyższym w sferze zainteresowania szefa artylerii 4 DZ pozostaje 2 BA z 2/4 pa.

3.5.1. Zwalczanie artylerii przeciwnika

Do zwalczania artylerii przeciwnika należy przewidywać przynajmniej dwa dywizjony artylerii. Powinny to być dywizjony charakteryzujące się dużą manewrowością i siłą ognia. W sytuacji taktycznej 4 DZ, warunki takie spełnia jedynie 1/2 BA (152 mm AHS "DANA"). Nie jest wskazane angażować do tego zadania wyrzutni BM-21 (2/4 pa), które są predysponowane do wykonania innych zadań: amunicją minową -

zdalnego minowania; amunicją odłamkowo-burzącą - zwalczanie obiektów słabo opancerzonych i roznieiszczonych na znacznej powierzchni.

W tej sytuacji do zwalczania artylerii można wyznaczyć 1/2 BA i dwa dywizjony 152 mm HA (2 i 3/2 BA), przy czym jeden z nich ze zużyciem 0,4 jo będzie również realizował zadania wzmocnienia ogniem obrony 41 BZ.

Skład i możliwości ogniowe wymienionych dywizjonów pozwalają na jednoczesne niszczenie jednej baterii (plutonu) opancerzonych dział samobieźnych w okopach. Z uwagi na duże zużycie amunicji i potrzebę angażowania aż trzech dywizjonów artylerii, taki sposób zwalczania artylerii jest nieracjonalny. Stąd też, baterie artylerii przeciwnika należy obezwładniać. Możliwości w zakresie jednoczesnego obezwładniania wynoszą¹: 2-3 okopane baterie opancerzonych dział samobieźnych lub 4-6 baterii dział ciągnionych. Wielkości te wzrosną dwukrotnie, jeśli będą to baterie odkryte.

Uwzględniając wnioski z oceny przeciwnika jak i rozmieszczenie 2 BA, celowe jest wyznaczenie jej sektora odpowiedzialności ogniowej:

- granica prawa - jak prawa linia rozgraniczenia dywizji;
- granica lewa - ANNOPOL (1046), STANISŁAWÓW (9436).

Szeroki pas obrony dywizji wymaga by na jego lewym skrzydle zwalczanie artylerii przeciwnika powierzyć artylerii 42 BZ, która to zadanie musi łączyć z bezpośrednim wsparciem wojsk. Jej możliwości ogniowe (20 JOŚO) są około trzy razy mniejsze niż wymienionych wcześniej dywizjonów ze składu 2 BA.

Pas odpowiedzialności ogniowej artylerii 42 BZ w zakresie zwalczania artylerii:

- granica prawa - TRAWY (0848), ROJKÓW (9832);
- granica lewa - jak lewa linia rozgraniczenia dywizji.

Możliwości ogniowe dywizjonów ze składu 2 BA i artylerii 42 BZ w zakresie kolejnego zwalczania artylerii przeciwnika są następujące:

a) dywizjony ze składu 2 BA:

$$1 \text{ i } 2/2 \text{ BA} - 36 \times 60 \times 1,8 \times 1,0^2 = 3888 \text{ JPO}$$

$$3/2 \text{ BA} - 18 \times 60 \times 1,0 \times 1,0^2 = 1080 \text{ JPO}$$

$$\text{Razem} = 4968 \text{ JPO}$$

5400

¹ Patrz normy potrzeb - tabela 6 str. 483 podręcznik. "WRiA w operacji i walce", pf 3127.

² Wartość przeliczeniowego współczynnika Kpoc. Tabela 1 s. 477 podręcznik "WRiA...".

jest moją potrzebą.

b) artyleria 42 BZ:

$1/4 \text{ pa i } 42 \text{ das} - 36 \times 80 \times 0,9^3 \times 0,7^2 = 1814 \text{ JPO.}$

Posiadaną ilością amunicji można:

- dywizjonami z 2 BA: obezwładnić ok. 10 baterii 122 mm HS (152 mm AHS) w okopach (~~4968~~³⁴⁰⁸:500¹ \approx 10¹);

- artylerią 42 BZ: obezwładnić ok. 4 ww. baterii ($1814 : 500^1 \approx 4$).

Wymienione możliwości będą dwukrotnie wyższe, jeśli będą to baterie odkryte lub ciągnięte ukryte.

Z uwagi na to, że zasady zwalczania artylerii są takie same we wszystkich okresach wsparcia ogniowego tzn. bezpośrednio po ich wykryciu - problematykę tę omówiono oddzielnie. Pozwoli to uniknąć zbędnych powtórzeń przy rozpatrywaniu działalności ogniowej 2 BA i 2/4 pa w poszczególnych etapach walki obronnej dywizji.

3.5.2. Zadania artylerii w ogniowym uzbrojeniu podejścia i rozwinięcia wojsk przeciwnika

W okresie tym, obok zwalczania artylerii, ogień artylerii wsparcia ogólnego należy skupić na dezorganizacji pracy SD szczebla brygadowego i dywizyjnego przeciwnika i jego podchodzących wojsk. Do wykonania tych zadań można zaangażować 4/2 BA i 2/4 pa. Zasięg sprzętu pozwala na oddziaływanie na przeciwnika począwszy od rubieży położonej ok. 3-4 km po rozwinięciu się w kolumny batalionowe, tj. w czasie ok. 30 minut. Teoretycznie można wykonać w tym czasie trzy NO do podchodzących kolumn kompanijnych, angażując do wykonania zadań da i bar. Jednak przewidywane skutki ognia są niskie ($M_{SB} \approx 5\%$, $M_{top} \approx 5 \text{ min.}$), stąd też efektywniejsze jest minowanie dróg podejścia. Istnieją możliwości wykonania dwóch pól minowych bateriami lub czterech plutonami. Celowe jest wykonanie tych zadań na kierunku skupienia głównego wysiłku obrony dywizji tj. na drogach podejścia 21 DZ. Na pokonanie każdego z tych pól przeciwnik potrzebuje 30-90 minut, a poniesione straty wyniosą przynajmniej po jednym czołgu (BWP) ze zwalczanej kompanii. Kolumny zatrzymane na narzutowych polach minowych stanowią opłacalne obiekty do wykonania ogni ześrodkowanych przez 4/2 BA i jedną bar.

³ Założono zużycie 50% przydzielonego limitu amunicji. Pozostałą amunicję artyleria 42 BZ zużyje do bezpośredniego wsparcia wojsk.

Obiektami alternatywnymi dla 4/2 BA i jednej bar mogą być SD szczebla pułkowego i dywizyjnego, eśm 21 DZ oraz brplot na kierunku przelotu własnego lotnictwa. Bezpośrednio po wykonaniu NO amunicją odłamkowo-burzącą należy zakłócać ich działanie poprzez wystrzelenie nadajników zakłócających jednorazowego użytku (NZJU).

3.5.3. Zadania artylerii w ogniowym odparciu ataku

W okresie tym główny wysiłek artylerii należy skupić na zwalczaniu atakujących kompanii czołgów i BWP przeciwnika. Jest to zadaniem artylerii wsparcia bezpośredniego, tj. 41 i 42 BZ.

Artylerią dywizyjną można:

- przy użyciu 2/4 pa wykonać narzutowe pola minowe przed pierwszą pozycją obrony o łącznej szerokości 5,1 km; $(17 \times 300 \text{ m} = 5,1 \text{ km})$
- w ramach wzmocnienia ogniem obrony 41 BZ, dwoma dywizjonami artylerii (3 i 4/2 BA) wykonać ROZ o szerokości ok. 900 m i SOZ o szerokości ok. 1800 m. Rubieże ognia - stosownie do propozycji dowódcy 41 BZ.

Ponadto, obiektami ognia 4/2 BA i 2/4 pa będą elementy systemu dowodzenia, środki WRE i rozpoznania oraz inne ważne cele wykryte w głębi ugrupowania bojowego przeciwnika. Nadajnikami zakłóceń jednorazowego użytku można zdezorganizować funkcjonowanie trzech SD szczebla pułkowego (dywizyjnego).

3.5.4. Zadania artylerii w ogniowym wsparciu broniących się wojsk

W razie przełamania przez przeciwnika pierwszej pozycji obrony, artyleria 41 BZ i artyleria dywizyjna zmuszona będzie wykonać częściami manewr do zapasowych rejonów SO, skąd niezwłocznie przystąpi do rażenia pododdziałów przeciwnika w rejonie włamania i rozwijających natarcie. W tym okresie, artyleria brygad wykonywać będzie głównie ognie zaporowe przed frontem atakujących kompanii, zaś artyleria dywizyjna zwalczać wprowadzane odwody pułkowe i dywizyjne przeciwnika. Amunicją minową można wykonać narzutowe pole minowe o szerokości ok. 1,8 km, zaś nadajnikami zakłóceń jednorazowego użytku zakłócić pracę dwóch SD szczebla taktycznego.

W stosunku do ogniowego odparcia ataku, możliwości ogniowe artylerii dywizyjnej w zakresie jednoczesnego rażenia przeciwnika będą średnio o 50% mniejsze, co wynika z konieczności wykonywania manewru w rejon zapasowych SO.

3.5.5. Zadania artylerii w ogniowym rażeniu przeciwnika podczas wykonania kontrataku

W sytuacji gdy dowódca dywizji podejmie decyzję do wykonania kontrataku 43 BPanc z rubieży nr 1 lub 2, artyleria powinna być zdolna do wykonania zadań w ogniowym przygotowaniu i wsparciu kontrataku. Wówczas celowe będzie przydzielenie brygadzie 4/2 BA ze zużyciem 0,6 jo.

Do wykonania zadań w tym okresie, oprócz artylerii 43 BPanc można wykorzystać 2/4 pa oraz das i baterię moździerzy 41 BZ ze zużyciem 0,4 jo. Łącznie stanowi to cztery dywizjony artylerii i dwie baterie moździerzy.

Działalność ogniową należy zorganizować wg następujących okresów:

- ogniowe przygotowanie kontrataku - w formie 1-2 NO artylerii;
- ogniowe wsparcie kontrataku - metodą ogni ześrodkowanych w połączeniu z ogniem do celów pojedynczych.

3.5.6. Określenie zadań i sposobu wykorzystania OPpanc

Problematykę użycia OPpanc dywizji szef artylerii rozpatruje w ścisłej współpracy z szefem wydziału rozpoznania i wydziału operacyjnego. Pierwszy z nich ocenia kierunki zagrożenia pancernego, drugi sporządzając kalkulacje możliwości załamania natarcia przeciwnika, określa kierunki na których występuje niewystarczająca ilość własnych środków przeciwpancernych.

Kierując się powyższymi ustaleniami, szef artylerii wybiera dla OPpanc rubieże ogniowe na poszczególnych kierunkach zagrożenia pancernego oraz rejony rozmieszczenia. W tym względzie współpracuje z szefem saperów, który ustala rubieże minowania i rejony rozmieszczenia OZap.

Rubieże ogniowe OPpanc:

- a) na kierunku: CZARNOGŁÓW (9650), NIEDZIAŁKA STR. (8440);
 - URAL-1: TYMOTEUSZÓW (9244), GÓRY (8848);
 - URAL-2: ŁABODA (8840), BRZOZÓWKA (8646);
- b) na kierunku: DOBRE (9846), DĘBE WLK. (8430);

- TATRY-1: PAPIERNIA (9834), zach. SOKOLE (9440);
 - TATRY-2 ZALESIE (9234), CZARNA (9040);
 - c) na kierunku: SULEJÓW (1238), POŚWIĘTNE (0028);
 - ALPY-1: KAROLEW (0428), WÓLKA DĄBROWICKA (0030);
 - ALPY-2: CZUBAJOWIZNA (0226), POŚWIĘTNE (0028);
- Rejony rozmieszczenia OPpanc mogą być następujące:
- zasadniczy: KOL. PUSTELNIK (9432), ŁADZYŃ (9036), GÓRZANKA (9032);
 - zapasowy: KONIK NW. (8820), DUCHNÓW (8424), wył. WIĄZOWNA KOŚCIELNA (8220).

Możliwości ogniowe OPpanc w zakresie zwalczania czołgów przeciwnika są następujące:

$$Ncz = 34 \times 1,0^4 = 34 \text{ czołgów III generacji.}$$

Wypływa z tego wniosek, że OPpanc 4 DZ jest w stanie załamać natarcie batalionu czołgów.

4. Meldunek propozycji szefa artylerii 4 DZ

W wyniku przedstawionej w punkcie 3 pracy koncepcyjnej szefa artylerii dywizji, popartej szeregiem kalkulacji, powstaje meldunek propozycji. Możliwy wariant tego meldunku:

1. Na okres walki obronnej dywizja otrzymała 2 BA, łącznie dywizja posiada 213 środków do ognia pośredniego. Uwzględniając potrzeby i możliwości utworzenia zgrupowania artylerii proponuję:

- a) utrzymać w dyspozycji Pana Pułkownika:
 - OPpanc w składzie 4 pappanc;
 - 2 BA z 2/4 pa jako artylerię wsparcia ogólnego.
- b) przydzielić 4 pa (bez 2 da) do 42 BZ;
- c) wzmacniać ogniem dwóch dywizjonów artylerii (z 2 BA) obronę 41 BZ w ogniowym odparciu ataku;
- d) z chwilą wykonywania kontrataku przez 43 BPanc przydzielić jej 4/2 BA ze zużyciem 0,6 jo.

⁴ Uśredniony współczynnik skuteczności bojowej dla 85 mm A (Patrz tabela 10 s. 492 podręcznika "WRiA ...). Uwzględniono czołgi III generacji.

2. Ogień artylerii skupić głównie na kierunku natarcia 21 DZ.

Wsparcie ogniowe realizować w czterech okresach.

a) We wszystkich okresach wsparcia ogniowego zwalczać artylerię:

- trzema dywizjonami ze składu 2 BA (1,2,3 da) w sektorze: prawa granica - jak prawa linia rozgraniczenia dywizji; lewa granica - ANNOPOL (1046), STANISŁAWÓW (9436);

- artylerię 42 BZ w sektorze:

prawa granica: TRAWY (0848), ROJKÓW (9832); lewa granica: jak lewa linia rozgraniczenia dywizji. Możliwości ogniowe wyznaczonych dywizjonów z 2 BA pozwalają na jednoczesne obezwładnienie 2-3 baterii samobieżnych dział opancerzonych w okopach lub 4-6 baterii okopanych dział ciągnionych. Posiadaną amunicję można obezwładnić około 10 baterii opancerzonych w okopach. Wymienione wielkości wzrosną dwukrotnie, jeśli będą to baterie odkryte.

Możliwości ogniowe artylerii 42 BZ w zakresie jednoczesnego jak i kolejnego zwalczania artylerii są około trzy razy mniejsze niż 2 BA.

b) W ogniowym wzbronieniu podejścia i rozwinięcia przeciwnika, angażując artylerię wsparcia ogólnego dywizji (3/2 BA i 4/2 pa) - zwalczać podchodzące kolumny 21 DZ. Istnieje możliwość wykonania dwóch bateryjnych lub czterech plutonowych narzutowych pól minowych na kolumny kompanijne. W przypadku zatrzymania się kolumn należy je zwalczać amunicją odłamkowo-burzącą.

Obiektami alternatywnymi dla 4/2 BA i jednej bar mogą być SD szczebla pułkowego i dywizyjnego, eśm 21 DZ oraz brplot. SD należy również zakłócać nadajnikami zakłóceń jednorazowego użytku wystrzeliwanymi przez 4/2 BA.

c) W ogniowym odparciu ataku główny wysięk ognia artylerii skupić na rażeniu atakujących kompanii czołgów i BWP przeciwnika. Możliwy udział artylerii dywizyjnej w tym zakresie jest następujący:

- wykonanie przed pierwszą pozycją obrony i w jej głębi narzutowych pól minowych o łącznej szerokości 5,1 km;

- wzmocnienie ogniem dwóch dywizjonów (3 i 4/2 BA) obrony 41 BZ według decyzji dowódcy brygady.

Ponadto, artyleria dywizyjna zwalczać będzie elementy systemu dowodzenia, środki WRE i rozpoznania oraz inne ważne cele wykryte w głębi ugrupowania bojowego

przeciwnika. Pracę SD przeciwnika zakłócać będą nadajniki zakłóceń jednorazowego użytku.

d) W ogniowym wsparciu broniących się wojsk, główny wysiłek wsparcia ogniowego skupić na rażeniu wprowadzanych przez przeciwnika do walki odwodów pułkowych i dywizyjnych. Ponadto, amunicją minową (salwą jednej baterii) powstrzymywać rozprzestrzenianie się przeciwnika na kierunku największego jego powodzenia.

Możliwości jednoczesnego wykonania zadań przez artylerię w tym okresie, z uwagi na konieczność wykonywania manewru w rejon zapasowych SO, są około dwukrotnie mniejsze w stosunku do ogniowego odparcia ataku.

e) W ogniowym rażeniu przeciwnika w czasie wykonywania kontrataku drugim rzutem dywizji z rubieży nr 1 lub 2 ^{zorganizować} cztery dywizjony artylerii i dwie baterie moździerzy. Działalność ogniową prowadzić w:

- ogniowym przygotowaniu kontrataku - w formie 1-2 NO artylerii;
- w ogniowym wsparciu kontrataku - metodą ogni ześrodkowanych w połączeniu z ogniem do celów pojedynczych.

Rejony SO artylerii dywizyjnej:

- główne: OSEŃCZYŻNA (9840), WOLA POLSKA (9244), wyl. LUDWINÓW (9242);
- zapasowe nr 1: CYGANKA PN. (8834), NIEDZIAŁKA STR. (8640), ARYNÓW (8636);
- zapasowe nr 2: OLSZEWICE (8454), wyl. CEGŁÓW (8050), PEŁCZANKA (8250);
- zapasowe nr 3: TERESŁAW (8030), JÓZEFÓW (7832), CZARNÓWKA (7828).

3. OPpanc dywizji w składzie 4 pappanc proponuję wykorzystać do niszczenia czołgów i BWP przeciwnika z następujących rubieży ogniowych:

a) na kierunku: CZARNOGLÓW (9650), NIEDZIAŁKA STR. (8440):

- URAL-1: TYMOTEUSZÓW (9244), GÓRY (8848);
- URAL-2: ŁABODA (8840), BRZOZÓWKA (8646);

b) na kierunku: DOBRE (9846), DĘBE WLK. (8430):

- TATRY-1: PAPIERNIA (9834), zach. SOKOLE (9440);
- TATRY-2: ZALESIE (9234), CZARNA (9040);

c) na kierunku: SULEJÓW (1238), POŚWIĘTNE (0028):

- ALPY-1: KAROLEW (0428), WÓLKA DĄBROWICKA (0030);

- ALPY-2: CZUBAJOWIZNA (0226), POŚWIĘTNE (0028).

Rejony rozmieszczenia:

- zasadniczy: KOL. PUSTELNIK (9432), ŁADZYŃ (9036), GÓRZANKA (9032);

- zapasowy: KONIK NW. (8820), DUCHNÓW (8424), wył. WIĄZOWNA KOŚCIELNA (8220). Oppanc posiada możliwość załamania natarcia batalionu czołgów.

4. Przydzieloną dywizji amunicję moździerzową i artyleryjską w wysokości 2,0 jo, artylerii raketowej 1,66 jo amunicji odłamkowo-burzącej i 2 salwy amunicji minowej, celowo jest podzielić następująco:

42 BZ - 1,8 jo amunicji moździerzowej i haubicznej;

41 BZ - 1,8 jo amunicji moździerzowej i haubicznej, przy czym przy wykonywaniu kontrataku dywizyjnego angażuje się das i baterię moździerzy ze zużyciem 0,4 jo.

43 BPanc - 1,8 jo amunicji moździerzowej i haubicznej, z czego 0,1 jo amunicji haubicznej przeznaczają się na działanie pododdziałów wędrownych według planu dywizji.

2 BA z 2/4 pa - 1,8 jo amunicji dla artylerii lufowej i 8 kompletów nadajników zakłócających jednorazowego użytku; 1,44 jo amunicji odłamkowo-burzącej i 2 salwy amunicji minowej dla artylerii raketowej. Z tego, dwa dywizjony haubiczno-armatnie wykonują zadania wzmocnienia ogniem obrony 41 BZ ze zużyciem 0,4 jo każdy.

Proponuję następujący podział amunicji dla artylerii dywizyjnej na poszczególne okresy wsparcia ogniowego.

Okres wsparcia	Art. gwintow.	Art.raketowa		NZJU (kpl)
		salwy O-F	salwy KPpanc	
Ogniowe wzbronienie podejścia i rozwinięcia	0,5	1/3	2/3	2
Ogniowe odparcia ataku	0,7	1 2/3	1	4
Ogniowe wsparcie broniących się wojsk w głębi (w tym na wykonanie kontrataku)	0,6 (0,4)	2 1/3 (2/3)	1/3	2
Rezerwa	0,2	2/3	-	1

Zajęcie 27

T.264 "WSPARCIE OGNIOWE WOJSK PODCZAS WYKONANIA KONTRATAKU I PRZECIWUDERZENIA"

Kontrataki i przeciwuderzenia są wyrazem aktywności obrońcy. Mogą one mieć miejsce w określonych sytuacjach operacyjno-taktycznych. Głównym celem kontrataków i przeciwuderzeń jest pobicie przeciwnika w rejonie włamania i odtworzenie przedniego skraju obrony (uchwycenie dogodnej rubieży terenowej).

W ćwiczeniu wprowadzającym nr 111 stworzono trzy sytuacje operacyjno-taktyczne, w których wykonywane są zwroty zaczepne:

- pierwszy na szczeblu brygady (sytuacja 41 BZ o 10.00 6.01);
- drugi na szczeblu dywizji (sytuacja 4 DZ o 12.00 6.01);
- trzeci na szczeblu korpusu (sytuacja 2 K o 17.00 6.01).

W wymienionych sytuacjach - w zależności od rozpatrywanego szczebla dowodzenia - angażowane są różne siły do wykonania kontrataku (przeciwuderzenia) jak i do ich ogniowego wsparcia. Wspólną cechą organizowanego wsparcia ogniowego jest centralizacja dowodzenia angażowanych środków rażenia. Na szczeblu brygady dotyczy to głównie artylerii, dywizji - artylerii i śmigłowców bojowych, korpusu - artylerii, WR oraz lotnictwa. Organizatorem wsparcia ogniowego jest sztab oddziału, związku taktycznego (operacyjnego) na szczeblu którego wykonuje się kontratak (przeciwuderzenie). W procesie planowania jak i praktycznym kierowaniu wsparciem ogniowym, duża rola przypada szefowi artylerii brygady, dywizji (WRiA korpusu), bowiem gros środków wsparcia stanowią WR i artyleria.

Planowanie wsparcia ogniowego na okres wykonania kontrataku (przeciwuderzenia) przebiega w dwóch etapach. Pierwszy z nich, o charakterze ogólnym, ma miejsce podczas wypracowania planu obrony (operacji obronnej), drugi zaś - szczegółowy - bezpośrednio przed wykonaniem zwrotu zaczepnego.

Z uwagi na to, że w warunkach niniejszego ćwiczenia planowanie użycia artylerii jest dogłębnie zaprezentowane na szczeblu dywizji (patrz T.237 ze WO i T 279/1 z TWRiA), stąd też przedmiotem dalszych rozważań będzie kontratak dywizyjny. Przedstawiona metoda i treść pracy szefa artylerii dywizji jest częściowo reprezen-

tatywna również dla szefa artylerii brygady i szefa WRiA korpusu, tyle że - jak awizowano wcześniej - angażowane są na tych szczeblach inne środki rażenia.

*

Podjęty zamiar przez dowódcę 4 DZ (z sytuacji taktycznej o 12.00 6.01) zobowiązuje szefa artylerii do:

1. rozpatrzenia możliwego udziału artylerii dywizyjnej w stworzeniu dogodnych warunków do wykonania kontrataku drugim rzutem dywizji;
2. organizacji ogniowego rażenia przeciwnika podczas wykonania kontrataku przez 43 BPanc.

Ad.1.

Aby kontratak dywizyjny mógł być wykonany, konieczne jest powstrzymanie natarcia przeciwnika na zaplanowanej rubieży oraz dopływu jego świeżych sił.

W zaistniałej sytuacji taktycznej, artyleria dywizyjna nie ma możliwości skutecznego opóźnienia wprowadzanych odwodów przeciwnika, bowiem zwalczanie kolumn opancerzonych amunicją odłamkowo-burzącą, w terenie odkrytym i równinnym jest mało efektywne. Niemożliwe jest również wykonanie narzutowych pól minowych - 2/4 pa jest w trakcie wykonywania manewru.

W tej sytuacji, ogniem 2 i 3/2 BA należy zwalczać wykryte baterie artylerii przeciwnika. Ponadto, wystrzelując trzy komplety nadajników zakłócających jednorazowego użytku w rejon wsch. DOBRE (9945), zakłóci się w jego pobliżu relacje łączności radiowej przeciwnika szczebla pułkowego i batalionowego.

OP panc dywizji należy rozwinąć na kierunku możliwego włamania się przeciwnika na rubieży zach. GÓRY (8949), RĘBISKA (9143). Wzmocni się w ten sposób II pozycję obrony i stworzy warunki do załamania natarcia przeciwnika. Zajęcie rubieży ogniowej przez OP panc może nastąpić za około 1 godzinę (otrzymanie i postawienie zadań - 5 min. wykonanie marszu na odległość 10 km - 20 min., zajęcie rubieży ogniowej - 25 min.). Drogę manewru ustala się w porozumieniu z wydziałem operacyjnym dywizji. Może być następująca: ŁADZYŃ (9037), BOREK CZARMIŃSKI (9040), PODEDWÓR (8942), ŁAZISKA (9144).

Ad.2.

a) Określenie posiadanych możliwości

Termin wykonania uderzenia przez 43 BPanc został określony przez dowódcę dywizji na 14.00 6.01. Zmusza to artylerię do uzyskania gotowości ogniowej nie później niż do 13.30, natomiast system rozpoznania artyleryjskiego na przewidywanej rubieży wykonania kontrataku winien być zorganizowany do 13.00.

Uwzględniając ustalenia poczynione w czasie planowania obrony oraz aktualne położenie oddziałów i pododdziałów artylerii dywizji (patrz Sytuacja artylerii 4 DZ o 12.00 6.01), niezbędne jest wykonanie manewru przez artylerię organiczną 43 BPanc, 41 das i 4/2 BA. Ponadto, w trakcie zmiany ugrupowania bojowego jest 2/4 pa i 1/2 BA. Pododdziałem artylerii, który rzutuje na czas osiągnięcia gotowości ogniowej przez całość zgrupowania artylerii, angażowanego podczas wykonywania kontrataku dywizyjnego jest 43 das. Niezbędny czas uzyskania gotowości przez ten dywizjon w planowanym rejonie SO wynosi ok. 70 min. (opuszczenie SO - 11 min., marsz na odległość 12 km - 36 min., zajęcie SO - 16 min.). Pozostałe dywizjony są w stanie osiągnąć gotowość wcześniej.

W stosunku do wykonanego uprzednio planu działań bojowych artylerii dywizji, w składzie angażowanej artylerii na okres wykonania kontrataku, nie może być baterii moździerzy z 41 BZ, bowiem rubież wejścia do walki 43 BPanc znajduje się w rejonie obrony 411 bcz.

Analiza stanu amunicji artyleryjskiej w poszczególnych oddziałach i pododdziałach artylerii wskazuje, że zużycie amunicji na ten okres może być zgodne z dokonanym wcześniej podziałem.

Mając na względzie przedstawione uwarunkowania, możliwości ogniowe artylerii dywizji na okres wykonania kontrataku przedstawiono w tabeli 3. Nie uwzględniono w niej artylerii wyznaczonej do bieżącej walki z artylerią przeciwnika (1,2,3/2 BA).

b) Określenie zakresu zadań na ogniowe przygotowanie kontrataku

Z oceny przeciwnika dokonanej przez szefa rozpoznania dywizji wynika, że na rubieży wejścia do walki 43 BPanc, należy oczekiwać do bz (bcz) rozmieszczonego na pozycjach obronnych. Przeciwnik nie będzie miał możliwości okopania się. Zwalczeniu ogniem artylerii winny podlegać: dwie pierwszorzutowe kompanie (sześć zaległych

plutonów zmechanizowanych bądź czołgów - cele nr 101-106), SD batalionu (cel nr 110) i ewentualnie bateria moździerzy (cel nr 111).

Tabela 3

Wyszczególnienie		Liczba		Podział amunicji (JOP)	
		dz/JOŚO	JPO	Przygot. K/a	Wsparcie K/a
Artyleria 43 BPanc	43 das	18/14	1,7jo - 1714	0,7jo - 705	1jo - 1009
	bat 120M	6/4	1,8jo - 648	0,7jo - 251	1,1jo - 397
	4/2 BA	17/17	0,6jo - 648	328	328
Artyleria czasowo angażowana	41 das	14/11	0,4jo - 403	403	-
	2/4 pa	16 - 8	0,66s - 261	261	-
R a z e m :		71/54	3669	1948	1734

wyk. i wył. 2. ed.

Przedstawiony zakres zadań jest zbliżony do zaprezentowanego planowania ognia i manewru artylerii w procesie przygotowania obrony. Potrzeby w artylerii i amunicji do wykonania zadań w ogniowym przygotowaniu kontrataku przedstawia tabela 4.

Tabela 4

Rodzaj celu	Liczba	Norma na cel		Potrzeby	
		JOŚO	JPO	JOŚO	JPO
plz (plcz) na pozycji obro- nnej	6	15	750	90	4500
SD batalionu	1	3	50	3	50
b. moździerzy	1	3	40	3	40
R a z e m:	-	-	-	96	4590

Uwaga: Normy na cel określono dla obiektów odkrytych (Tabela 6 str. 483 podręcznika "WRiA ...").

Ponieważ zakres zadań ogniowych (tabela 4) znacznie przekracza posiadane możliwości ogniowe (tabela 3), niezbędne jest zmniejszenie gęstości rażenia obiektów.

Celowo jest z pełną normą razić SD batalionu i baterię moździerzy, natomiast zaległe plz (plcz) razić z gęstością 0,4 normy⁵.

c) Określenie czasu trwania ogniowego przygotowania kontrataku

- wg kryterium technicznego

średnie zużycie pocisków jest równe:

$$\frac{1948 \text{ JPO}}{54 \text{ JOSO}} = 36 \text{ JPO/JOŚO}$$

"Z tabeli 12 str. 494 podręcznika "WRiA..." wynika, że dla średniego zużycia 36 JPO/JOŚO i OWA realizowanego metodą ogni ześrodkowanych, czas ten wynosi 13 min.

- wg kryterium taktycznego:

$$t = \frac{L - Rb}{V_p} = \frac{1,5 \text{ km} - 0,4 \text{ km}}{10 \text{ km/godz.}} = 7 \text{ min}$$

Wniosek: Ogniowe przygotowanie kontrataku należy realizować w formie jednej, 13-minutowej NO od G-0,16 do G-0.03 na sygnał "SZRON".

d) Podział zadań ogniowych

- 2/4 pa: c. 110 i 111 z pełną normą,
- 41 das: c. 105 z gęstością 0,2 N i c. 106 z gęstością 0,4 N;
- Artyleria 43 BPanc: c. 101, 102, 103, 104 z gęstością 0,4 N i c. 105 z gęstością 0,2 N.

W czasie trwania NO artylerii, jednak nie później niż od G-0.10 (tj. od momentu wejścia podchodzących batalionów 43 BPanc w zasięg ognia środków przeciwpancernych przeciwnika), celowe jest wykonanie zadań przez śmigłowce bojowe (znad lasu SOKÓLE). Obiektem ich uderzenia winny być czołgi i BWP plutonów przeciwnika na rubieży wejścia do walki 34 BPanc.

⁵ Wynika to z następujących obliczeń:

$$\frac{1948 - 90}{4500} = 0,4$$

e) Ogniove wsparcie kontrataku

Winno być realizowane metodą 0Z w połączeniu z ogniem do celów pojedynczych wg decyzji dowódcy 34 BPanc. Do wykonania tych zadań można użyć dwóch dywizjonów artylerii (43 das z 1,0 jo amunicji i 4/2 BA z 0,3 jo amunicji) oraz wg decyzji dowódców batalionów - pododdziałów moździerzy.

Możliwości ogniove artylerii brygadowej (43 BPanc) w zakresie wykonania 10-minutowych 0Z są następujące:

a) do obiektów grupowych (plutonów piechoty i czołgów)

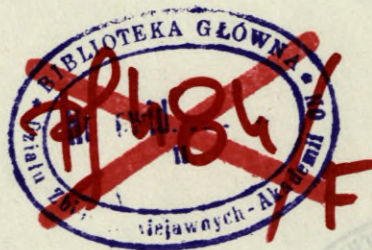
$$1337 \text{ poc.} : 4 \frac{\text{poc.}^6}{\text{ha} \cdot \text{min}} \cdot 10 \text{ min} = 32 \text{ ha}$$

Przyjmując powierzchnię celu grupowego 4 - 6 ha, otrzymujemy 5 - 8 OZ;

b) do obiektów pojedynczych:

$$1337 \text{ poc.} : 8 \frac{\text{poc.}}{\text{ha} \cdot \text{min}} \cdot 10 \text{ min} = 17 \text{ OZ}$$

Wydrukowano w 150 egz.
Egz. 1-8 Mat. dydakt.
Egz. 9-150 Bibl. Gł. DZN
Wyk. ppłk Czajka
Druk AON nr pf 679/WW

⁶ Normy zużycia pocisków do celu grupowego i pojedynczego ("ISiKO artylerii naziemnej", cz. II, Art. 726/86, s. 43).

